

Feuchtwangers luidruchtige, herhalende en pleonastische, met adjectieven volgeproppte en soms geaffecteerd wereldwijze stijl valt dit niet steeds te zeggen. Elan en compositie zijn de hoofddeugden van dit boek.

K. F. Bouman

* * *

Graf- en tempelschilderingen in Egypte, Unesco kunstpockets

J. M. Meulenhoff, f 3,25

Dit boekje, één der eerste uit deze reeks, lijkt mij in alle opzichten een mislukking. Allereerst de gekleurde afbeeldingen, die het piéce de résistance ervan vormen. Vele ervan zijn domweg lelijk. Terwijl de tekst uitdrukkelijk vaststelt (p. 9) dat de achtergrond (er staat „ondergrond”) der Egyptische schilderingen wit of geel is, vertonen de meeste platen een afschuwelijke groene tint, waardoor de gehele kleurscala wordt vernield. Het ergst is de afbeelding op de omslag (vgl. dezelfde voorstelling op plaat 22).

De keuze der afbeeldingen is al evenmin succesvol. Naast drie illustraties van schilderingen uit het Oude Rijk (alle drie uit hetzelfde graf) vinden we er veertien uit de 18e dynastie en elf uit de 19e-20e dynastie. Dat wil zeggen dat het Middenrijk, waarin juist de schilderkunst zo'n belangrijke rol speelt (p. 20), geheel ontbreekt, evenals de latere perioden. Ook is de titel „graf- en tempelschilderingen” nauwelijks van toepassing op deze afbeeldingen, aangezien alleen plaat 18 van een tempel afkomstig is.

Wat de inleiding aangaat, die geschreven is door de conservatrice van het Louvre, Madame Desroches-Noblecourt - en door een ongenoemde niet altijd even gelukkig in het Nederlands vertaald - deze voldoet al evenmin aan de aan een Unesco-pocket te stellen eisen. Men leze bijv. blz. 22, waar men de opmerking aantreft dat het menselijk lichaam pas in de tijd van Ramses II (nl. in het graf van Nefertari) „juist (is) waargenomen”, wat toch wel getuigt van een overleefd standpunt in de kunstgeschiedenis, dat slechts „juist” zou zijn wat de natuur volkomen nabootst. De laatste zin van diezelfde bladzijde, waarin wordt beweerd dat door de Egyptische kunst „hoogtepunten (zijn) voorvoeld - en zelfs (sic!!) bereikt - die de kunstenaars eerst vele eeuwen later zouden terugvinden en op hun beurt overtreffen....” berust, hoe schijnbaar prijzend ook, in feite op een verering voor de klassieken, zoals die in de 19e eeuw gebruikelijk was. De Egyptenaren hebben dat schouderklopje heus niet nodig. Geen wonder, dat de beschrijving van de „principes” van de Egyptische kunst (p. 9) op zijn zachtst gezegd enigszins primitief aandoet. Ondanks de alleszins loffelijke poging om het „magisch” karakter van deze schilderingen aan te duiden is de inleiding uit kunsthistorisch oogpunt al evenmin geslaagd als de illustraties dat in esthetische zin zijn. Conclusie: een boekje, de Unesco (en de firma Meulenhoff) onwaardig.

J.J.J.

* * *